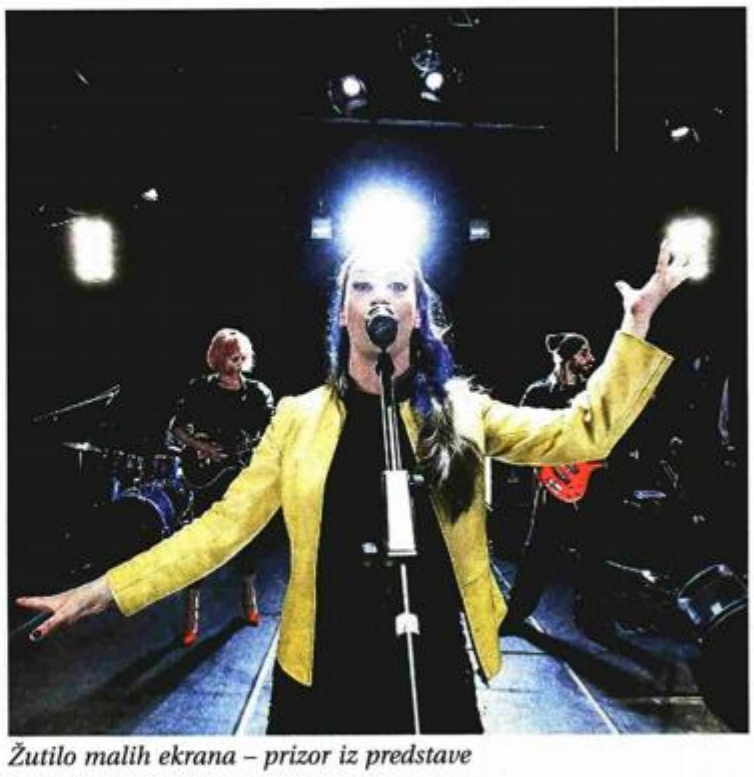
Zadarski list, 13.3.2016, str. 24, A3

Evidencijski broj / Article ID: 16474690
Vrsta novine / Frequency: Dnevna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section: mediteran

Uz predstavu »Priroda i društvo« redateljice Nore Krstulović i autorskog tima u ZKM-u

UMJETNIK JE I DOKONI CVRČAK I PREZAPOSLENI MRAVAC

Što tinejdžeri znaju o autorskim pravima i umjetničkom radu? Sudeći po trinaestogodišnjacima i petnaestogodišnjacima u ZeKaeM-ovoj publici, predstava »Priroda i društvo« redateljice Nore Krstulović dobrodošla je edukacija na temu stvaralačkih profesija, za koje se u medijima čini da vode »spektakularnom« i »lagodnom« životu, premda u stvarnosti često znače dekade i dekade učenja, nadasve skromnog življenja, političkog i osobnog rizika te mukotrpnog nošenja s kritikom.

Žutilo malih ekrana – prizor iz predstave

Umjetnik je mnogo više prezaposleni mravac nego dokoni cvrčak, tvrde songovi i tekst predstave »Priroda i društvo«, baš kao što to potvrđuje i iskustvo bilo kojeg stvaralačkog rada.

Redateljica Nora Krstulović, dramaturginja i pedagoginja Maja Sviben te glazbeni umjetnik Vedran Peternel okupili su mali, ali duhoviti i predani tim ZKM-ovih glumaca, završivši radnju svoje predstave oko uprizorenja TV emisije na temu intelektualnog vlasništva. Na taj način je indirektno prozvana i sama televizija kao medij površnosti i slave za svakoga tko je spreman podvrgnuti se strogo kontroliranom žutilu malih ekrana.

Hrvatska medijska noćna mora

Među glumcima se naročito ističe Mia Biondić kao humorno udešena TV voditeljica iz pakla, s egom nalik na buldožer, namigivanjem publici oko poželjne pive u džepu (čak i u kazalištu) te vulgarnim jezikom kao zaštitnim znakom svoje agresivne samodopadnosti. Zanimljivo je da su tinejdžeri u publici najviše reagirali upravo na tu rolu samožive voditeljice, sa smijehom prepoznavajući u njoj, kako su mi rekli, »točno pogođenu hrvatsku medijsku noćnu moru« – i to posebno njezin »nedostatak profesionalnih, ali zato višak nametljivih kompetencija«.

I na ovom se primjeru pokazuje koliko je mladoj publici važno imati pred sobom markantni lik i upečatljivu karakterizaciju na temu nekog društvenog problema (vulgarnosti medija), pomoću koje mnogo otvorenije raspravljaju svoje stavove i vrijednosti. Mia Biondić je, k tome, veoma sugestivna i komici vješta mlada glumica, koja na sceni stvara vrlo jako polje izazivačke izvedbe, što također korespondira s tinejdžerima u publici.

Ajvar i glazba

Predstava je paralelno osmišljena i kao glazbeni cabaret na temu kapitalističkog prezira prema autorskom radu, s posebnim fokusom na nepravdi izjednačavanja cijena za materijalna i umjetnička dobra. »Ne mogu ajvar i glazbeni album stajati na polici supermarketa kao istovjetna roba« – poručuje predstava. Jednako tako, kao što nećemo krasti ajvar s polica, ne bismo se trebali ni umjetničkim djelima na internetu služiti kao da su svačije vlasništvo (predstava je veliki neprijatelj otvorenih mreža za skidanje podataka i umjetnina).

Tu je i niz točaka kojima je cilj dokazati da kapitalizam planski laže kad svemu što ljudi proizvode nastoji nalijepiti istu vrstu cijene i tržišne distribucije. Scene razgovora o privatnom i zajedničkom vlasništvu u dramski uprizorenom TV studiju smjenjuju se s glazbenim numerama i ironičnim komentarima izvođača.

Anđela Ramljak igra glazbenicu koja traži da se njezina autorska prava adekvatno financijski vrednuju i pravno zaštite; Jasmin Telalović zalaže se za posvemašnje ukidanje vlasništva nad umjetničkim proizvodima i njihovu svedostupnost putem interneta, a Edvin Liverić nastupa kao producentska, očinska i svećenička figura licemjernog odmjeravanja koristi od umjetnosti ovisno o kontekstu njezine najunosnije distribucije.

Tu su i Dora Polić Vitez kao neka vrsta redateljske figure i povijesnog pripovjedača te Zoran Čubrilo kao iskusni, pristojni i samim time od kolegice mlađe generacije zlostavljani TV voditelj. Politički, predstava je najbliža liberalnom zagovaranju naplate intelektualnog vlasništva i pravne zaštite kreativnog kapitala, s povremenim komentarima na račun socijalne skrbi za umjetnost, obzirom da »čak ni mnogi geniji nisu uspijevali svojim radom sastaviti kraj s krajem, niti je njihova genijalnost bila prepoznata za njihova života«.

> Interes redateljice Nore Krstulović za poetski jezik, čiju je intimnu dimenziju istraživala predstavom »Šuma, drvo, skroz, skroz«, baš kao i za politički zaoštren problem intelektualnog vlasništva u predstavi »Priroda i društvo«, otkrivaju nam zrelu autorsku osobnost, nepravedno zapostavljenu u domaćim repertoarnim kućama

Vizualni jezik predstave, posebice »jeftinu« kostimografiju šljokica i minica uz izrazito nezgrapne, natapirane ženske perike potpisuje Marita Ćopo, promašujući za mladu publiku osmisliti originalniji ili bar očuđeniji slikovni jezik uprizorenja. No zato je glazba jaki adut ove izvedbe, a njezini su autori Vedran Peternel, Dušan Duco Vranić i glumački ansambl.

Prema zvukovnoj igri

Ipak, čak se i na zvukovnom krajoliku ove predstave moglo dublje i eksperimentalnije raditi, nadmašivši okvir povremenih songova i jedne jedine numere sempliranog skladanja zvukova, pristankom na pravu pravcatu tinejdžersku operu. Dakako, to bi zahtijevalo još proba i intenzivniju suradnju na relaciji glumci/kompozitori, ali mislim da je idealni format ove predstave otvorena zvukovna igra, za koju okupljeni tim ima snage i potencijala, čak i s mogućnošću da se nekoj vrsti iskušavanja zvuka pridruži i sama publika. Nekoliko domaćih kazališta posljednjih godina istražuje izvedbeni prostor zvuka (uz Vedrana Peternela i Noru Krstulović tu su i braća Sinkauz te Pavica Bajsić s različitim grupama glazbenih suradnika), stvarajući kvalitetan pod-žanr glazbenog teatra, otvoren i suradnji s plesačima i pjesnicima.

Interes redateljice Nore Krstulović za poetski jezik, čiju je intimnu dimenziju istraživala predstavom »Šuma, drvo, skroz, skroz«, baš kao i za politički zaoštren problem intelektualnog vlasništva u predstavi »Priroda i društvo«, otkrivaju nam zrelu autorsku osobnost, nepravedno zapostavljenu u domaćim repertoarnim kućama. Posebno mi je važno istaknuti da se Krstulović s godinama okreće temama sve veće osobne ranjivosti, na taj način osnažujući i sebe i svoju publiku.

Dodamo li tome da ZeKaeM već dugo nije imao kvalitetnu predstavu za mlade, »Priroda i društvo« pravovremeno popunjavaju tinejdžersku glad za inspirativnim, debati otvorenim kazališnim sadržajem.

Nataša GOVEDIĆ

ZKM-ov ansambl završio je radnju svoje predstave oko uprizorenja TV emisije na temu intelektualnog vlasništva